

ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETESI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 20 KOR., FÉLÉVRE 10 KOR., NEGYEDÉVRE 5 KOR. EGYES SZÁM ÁRA 50 FILLÉR

ERDÉLYRÉSZI SZOCIALISTA PÁRT
HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁRT, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR
9. SZÁM. □ TELEFONSZÁM: 13-34.

Haase Hugó

Szomorú gyászhirot visz a világba a táviró: *Haase Hugó elvtárs pénteken meghalt.* Mint a villámcsapás, sújtott le Haase tragikus halálhíre. Első pillanatban nem akartunk hitelt adni a táviró jelentésének. Végiglapoztuk az összes lapokat, lestük, reménykedtünk, hátha nem igaz; vártuk a cáfolatot. Nem, nem lehet igaz! Haase nem halt meg! Százszor, ezerszer át és átolvas-tuk a táviró jelentését, amelynek minden egyes betűje mázsás sullyal nehezedik az ember agyára: *Haase elvtárs nincs többé...*

A németországi szociáldemokrata moz-galom egyik hatalmas alakja ölt ki Haase elvtárs halálával. Haase 1863-ban született. Ügyvéd volt. 1897 óta a birodalmi gyű-lésen képviselte a szociáldemokrata pártot, éveken keresztül pedig a párt elnöke volt.

1915 derekán, amikor a központi hatalmak Galiciában nagy harcokat sike-reket értek el az oroszokkal szemben, Haase, Kautsky és Bernstein elvtársak röp-iratban fordultak a német munkássághoz. Kiáltványukban elmondták, hogy az orosz cárizmus vereségével megszűnt a védelmi háború szükségessége és ezzel együtt a szociáldemokrácia kötelességévé vált, hogy ellenezze a háború folytatását, a békekötésre törekedjék és hogy megtagadják a kormánytól a háborús költségeket.

Az így megindult akció növekedett, amíg végre hosszantartó küzdelmek után a párt szakadásra vezetett. A párt többsége továbbra is támogatta a kormányt, a kisebbség azonban kivált a pártból és megalakította a független szociáldemokrata pártot, amely kíméletlen harcot folytatott a háború és a háborút támogató pártok ellen.

A szociáldemokrata mozgalom bom-lása azonban tovább tartott és a két párt mellett föllépett a spartakusok csoportja is, Liebknecht vezetésével. Ez az utóbb alakult csoport az orosz bolsevizmus példájára a proletárság diktatúrájának a megvalósítá-sára törekedett és véres harcokkal kísé-relte meg terveinek a megvalósítását. A független szociáldemokraták, bár rokonszenveztek a radikálisabb csoporttal, nem követték a taktikájukat, sőt inkább szembe-szálltak vele. Ugy látszik, ezért támadt Haasenak is halálos ellensége. Október 8-án a birodalmi gyűlés épülete előtt egy Voss János nevű bécsi bőrmunkás revol-verrel hatszor rálőtt az épületbe igyekvő elvtársra. A golyók az altestén, a felső-combján és az alsócombján találták. Sebe megfertőződött és meg kellett operálni. Az

operáció nem sikerült és végül október 28-án egyik lábát térden jelöl levágták. Azóta állandóan válságos állapotban kin-lódott, míg végre pénteken a halál véget vetett szenvedéseinek.

Halála súlyos veszteséget jelent egy a németországi, mint a nemzetközi szociál-demokrata mozgalomra.

A választások

A november másodikán lefolyt ország-gyűlési választások a megriadt nyárspol-gárok nagy öröme, halotti csöndben minden érdeklődés hiányában végezték. A lefolyt választások nem nagy örömet hoztak Bratianu és érdektársainak. A liberálisnak nevezett reakciósoknak nagy meglepetést hozott a választás, amely intő példa mindazoknak,

Bratianuék azt hitték, hogy ha szigorított ostromállapotok között választanak, biztos lesz a győzelem.

mindezek dacára Bratianuék elbuktak a választásokon, kisebbségben maradtak. Az ellenzéki pártok 131 mandátumával szemben 111 mandátumot kaptak csak, az ellenzéki pártok közül a mi pártunk 7 helyen kapott többséget. Mi a választást csak vázlatosan ismertettük, mert a végleges eredmény csak akkor válik ismertté, hogy ha a szavazatok összeszámlálása megtörténik. A helyzet azonban nem sokat változik, sőt az ellenzék részére csak javulhat. A liberálisok bukását csak akkor tudjuk kellő módon értékelni, hogy ha a le-adott szavazatokat megvizsgáljuk és rájövünk arra, hogy az ellenzéki szavazatokat tisztán indifferens emberek adták le, mert az ellenzéki pártok szavazói a bojkott-határozat értelmében távolmaradták magukat a szavazástól.

A liberálisok most fűhöz-fához kapkodnak. Erdélyi képviselőkkel akarják magukat kiegészíteni, hogy kormányzásukat fentartsák.

A mindennapi gondok

Az időjárás is éppen olyan mostoha hozzánk, dolgozó emberekhez,

kiknek kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy miből fog kitelelni az a szegény munkás, akinek nincsen tőkéje, aki nem volt sem hadseregszállító, sem lánckereskedő, aki két keze keserves munkájával kénytelen fentartani önmagát és családját. Az árú és élelmiszerhiányhoz csatlakozott a rossz időjárás is. Napok, sőt hetek óta esik az eső és ez is nagy ellensége a proletárnak, mert a lyukas cipőbe ömlik a víz, a szegény proletárgyermek átázott ruhában jön meg a gyárból, ahová a nyomoruság már kora gyermekkorban kényszeríti. Ha iskolába jár is a szerencsésebbje, mulasztania kell, ruha és cipő hiánya miatt. Látogassuk csak meg esténként a munkáscsaládok otthonát. Tűz nélkül, vizes ruhákban didereg a legtöbb, néha még sötétben is és egyik jobban köhög, mint a másik. Az ilyen hamar beállott nedves idő valóságos réme a szegény embernek és a betegségek százai mellett a tuberkulózis is szedi az áldozatait. Még az időjárás is ellenünk esküdött.

A hideggel a mindennapi gondok szaporodnak. Több fa, több cipő, jobb ruha és főleg több és jobb táplálék kell. De mindenből kevesebb van, mint máskor. Nyáron se volt ugyyszólván a létminimumra se elegendő az a munkabér, amit keresett a munkás, hát még a télen, amikor a munkaalkalom is kevesebb. Honnan és miből szerezze hát be ezeket a munkás, mikor a legjobb kereset sem fedezí a rendszer napi szükségletét?

A liszt, zsir, tojás, zöldség a kufárok kezében van, kik olyan elérhetetlen árakat kérnek, amilyeneket még a legjobb keresetű munkás sem adhat meg. Az ipari és gyarmatáru cikkek behozatala teljesen szünetel. A szállítási lehetőségek annyira megnehezültek, hogy semminemű behozatalra nincs is kilátás és így a mai lehetetlen magas árak beláthatatlan ideig fenn is fognak maradni. Az eddig felsoroltakhoz csatlakozik még a rettenetes lakásinség. Pedig a fentiek éppen elég gondot okoztak a szegény munkásnak s így a kilakoltatás és kiutasítás többszörösen sújtja a szegény munkást. A kilakoltatott munkás sokkal nehezebben kap lakást, akinek sok pénze van, az minden árat megadhat, sok pén-

zért még a kiutasított is lakást kap. Egy 40 koronával bérelt szoba és konyhából álló lakás ma 100 korona havonta, ennyit állapít meg a lakásbiztosítóság. A szegény ember mindennapi gondjához most már lakásbirtány és lakásuzsóra is csatlakozik. Ezzel a nyomoruság még nem merült ki; nagyon sok külvárosi lakás olyan állapotban van, hogy besüvit a szél, a legtöbb házat a háboru alatt nem javították, becsorog az eső és törött ablakok mellett laknak az emberek. Az üvegbehozatal szünetelése miatt olyan ára van az üvegnek, amelyet megfizetni nem tud a munkás. A háztulajdonosok hivatkozva az anyaghiányra, semmit sem akarnak csináltatni, azt várják, hogy a többszörösen kiszarolt lakó kénytelen legyen az ő házat kijavíttatni és rendbe tenni. Ha ezek az állapotok sokáig így tartanak, olyan néppusztulás lesz, amelyet még a világháboru sem okozott.

A nyomoruságon csak az segíthetne, ha kellő mennyiségű vagon állna a szállítási rendelkezésére és minden behozatali vámot eltörölnének, a szabad szállítást minden megszorítás nélkül megengednék. Most még nem késő azt a katasztrófát elhárítani, amivel a tél a szegény embert fenyegeti, csak jóakarati kell hozzá. Most itt az ideje, hogy a szegény ember mindennapi gondjával a hatalmon lévők is törődjenek, amíg nem késő.

A biztosító társaságok üzleti és tisztviselői politikája

Az „Erdélyi Munkás” több cikkben már reámutatott arra, hogy a biztosító társaságok budapesti igazgatóságai minő lázas tevékenységet fejtenek ki azoknak a réseknek a betömése körül, amelyet a hadikölcsönjegyzésekkel az igazgatóságok a tartalék-alapokon ütöttek. Hogy céljukat elérhessék, nem állottak meg a díjtétel fel-emelésénél, hanem tovább mentek és oly eszközökhöz nyultak, amely mindenkit megbotránkoztatott: a tisztviselőiknek a régi szegényteljesen csekély fizetésük kiegészítésére szolgáló pótlékokat beszüntették, úgy, hogy ma ezek a havi fizetések 200—500 korona között mozognak. Ujabbán meg arról értesülünk, hogy a „Biztosító Társaságok Országos Szövetsége” is megalakult Budapesten. Ennek a célja nyilvánvaló. Eddig is kartellben voltak, de a régi kartell olyan kutya-macska barátság volt s az egyezséget kölcsönösen megszüntették. Most aztán szorosan összefogtak, hogy a közönséget még jobban és biztosabban kiszípolgassák s hogy a megrongált tartalék-alapok oltárára — tisztviselőikből újabb verejtéket kinyírasszanak.

Ilyen körülmények és előzmények mellett jelen meg egyik helyi lapban az alábbi gyenge cáfolat: „Budapestről jelentik: Azokkal a híresztelésekkel szemben, mintha a tanácsköztársaság ideje alatt az egyes biztosító társaságok anyagi helyzete megingott volna, hivatalos cáfolatot tesznek közzé, amely szerint az egyes biztosító intézetek tőkeállománya, amely nagyrészt értékpapirokból és ingatlanokból áll, teljesen érintetlen s így aggodalomra nincsen ok.”

Hát tisztelt biztosító igazgatóságok, önök — mint a sanda mészáros — nem oda vágnak, mint ahova néznek. Ha a tanácsköztársaság ideje alatt a tőke érintetlen maradt, abból csak az állapítható meg, hogy a tisztviselői kar a kommun alatt is hüsegesen kezelte a társaság vagyonát. Önök azonban mégis mérhetetlen veszteségekkel indokolták a fizetés-leszállításokat. Veszteségek tehát vannak s ha nem a kommun alatt keletkeztek, akkor Önök idézték elő azokat. Önök és azok, akiket szolgálják: a főrésztvényesek. Tetszett önöknek háborus célokra áldozni, akkor az önök bünciért az önök résztvényesei kell

a konzekvenciákat viseljék; de semmi köze hozzá sem a publikumnak, sem a tisztviselőnek.

Különbben is önök nem vésztettek semmit, ha fejlődésükre visszapillantunk. Valamennyi társaság csekély 2—3 millió alaptőkével kezdte meg működését. Az üzlet nagyszerűen ment, a biztosító vállalatok ontották a busás osztalékokat és táplálták, tömték a tőkös és nem tőkös alapokat. Amikor már annyira megduzzadt az alapok tárcája, hogy a részvények 100 százalékát adhatták osztalékul, egyet gondoltak önök és pedig azt, hogy ilyen horribilis osztalékot még sem lesz jó elszámolni, hiszen akkor a közönségbe megy át, hogy a közönség tulfizeti a biztosítási díjakat. Hogy ilyen képet ne alkothasson a közvélemény, tőkefelemelést csináltak. Pótrészvényeket adtak ki s így most a felemelt számú részvények után eső osztalék nem mutat oly képet, mintha maradtak volna az eredeti alaptőkéknél. Az igazgatóságok hadikölcsönjegyzései csak a dupla vagy tripla részvények busás osztalékát érintik.

Igy festenek ök, a tisztelt munkászorások! Hanem azt jegyezze meg az „Országos Szövetség”: Nem sokáig várathat magára az az idő, mikor a normális viszonyok helyreállanak s önökkel szemben úgy a biztosító közönség, mint a tisztviselők is összefognak. És akkor — ha az állam nem veszi át ez üzletágat — feltétlenül meg kell alakuljanak az önbiztosító szövetkezetek, amelyek a közérdeket és nem a részvényesek zsebeit lesznek hivatva szolgálni. Gondunk lesz reá ez ügy érdekében propagandát csinálni, hogy tisztviselők a megélhetésüket biztosító álláshoz s a biztosító közönség olcsó biztosításhoz jusson.

Nincs létjogosultsága az olyan intézménynek, amely munkásait fizetni akár nem tudja, akár nem akarja.

A járványos betegségek

Riasztó híreket közölnek a napilapok a terjedő epidémiákról, amelyek egész Európát katasztrófával fenyegetik. Csak a közelmúltban jelentették, hogy Lengyelországban egy pár hónap leforgása alatt nem kevesebb, mint egy félmillió ember pusztult el tifuszjárványban. Ha meggondoljuk, hogy micsoda rettentő csapás az, mikor egy félmillió ember pusztul el egyetlen országban, néhány hónap alatt, kétségbe kell esnünk. Az újabb hírek még tetőzik kétségbeesésünket, mert most már nemcsak tifusz- és betegedésekről tesznek jelentést, de koleraeseteket is állapítottak meg.

A múltban is minden járványos veszedelem keletről jött. A tudatlan, politikailag és gazdaságilag elnyomott népek voltak terjesztői a járványok, ami az egész civilizált világot pusztulással fenyegette.

A terjedő járványok reánk néve is nagy veszedelmet jelentenek.

Minden háborunak nyomoruság a következménye, a mostani nyomoruság azonban minden háborus nyomoruságot felülmul. A veszedelem ellen csak úgy védekezhetünk, ha kellő lakást és élelmet bocsátanak a nyomorgó nép rendelkezésére.

A veszedelem nagyságát nem lehet lekicsinyelni, ha tudjuk, hogy a brest-litowski fogolytáborban két nap leforgása alatt nem kevesebb, mint 1124 hadifogoly halt meg tifuszban. A vérhas és tifusz a rossz táplálkozásnak a következménye. A legjobb védőeszköz az egészséges lakás és jó táplálkozás lenne,

Ausztriai szociáldemokrata párt kongresszusa

Határozat a pénzügyi reformról, a szocializálásról. — A alkotmányreform.

Az ausztriai szociáldemokrata kongresszus november 1-én tartott ülésén Bauer Ottó elvtárs jelentést tett a párt gazdasági és szociális munkaprogramjáról. Kifejtette, hogy a kis Ausztria a mai viszonyok között, amidőn a külföldi tőkének kell adóznia és külföldi hitelre szorult, nem valósíthatja meg a szocializmust. A legfontosabb és legfontosabb feladat, amit a munkaprogram előtérbe helyez, a *termelés és a fogyasztás normális viszonyainak helyreállítása* és az exportáló képességnek az exportálás szükségletének mértékéig való fokozása. Az üzemi tanácsokat a szakszervezetekkel legszorosabb kapcsolatban olyképen kell fejleszteni, hogy egyre fokozódó hatásuk lehessen az üzemek szociális, műszaki és kereskedelmi vezetésére.

A munkaprogram a pénzügyi reformok azonnali megkezdését követeli, még pedig *egyszeri nagy vagyondézsma alapján*, aminél attól sem szabad visszarizni, hogy a nagy vagyonokból vegyék el a legnagyobb hányadot. A városi polgárság vagyonával egyenlő arányban kell megterhelni a falusi nép vagyonát is. Az államnak követelnie kell az arany, az ékszerek és a külföldi értékpapírok beszolgáltatását, azonkívül követelnie kell *valamennyi nagy- és középjármű részvénytársasággá való átalakítását* kényszer útján; ezek a vállalatok azután legyenek kötelesek a megfelelő vagyondézsma beszolgáltatni. A földbirtok vagyondézsmaját kényszer útján fölveendő jelzálogkölcsonnel kell behajtani.

A munkaprogram követeli továbbé a központok fölosztatását, a községek és a fogyasztási szervezetek közös gazdasági vállalatokat létesítenek, anélkül azonban, hogy ezzel monopóliumot rendeznének be. Így kell megakadályozni, hogy az áruforgalom ismét teljesen a kapitalista kereskedelem kezébe kerüljön. Az új iparágak megteremtését támogatni kell, még pedig *a gazdasági egyesülés alapján*.

A szocializálás tekintetében a legközelebbi cél lenne az érc- és szénbányáknak, a gyáriparnak, a mező- és erdőgazdasági nagybirtoknak a szocializálása; parcellázás helyett lehetőleg *közös gazdasági igazgatást* kell alkalmazni.

Hosszabb vita után a kongresszus Bauer elvtárs előadásának megfelelő határozatot hozott.

A délutáni ülésen Renner államkancellár az *alkotmány kérdéséről* tett jelentést és előadta, hogy az alkotmány *demokratikusnak* kell lenni, a közhatalom a *nép akaratán* kell hogy nyugodjék. A köztársaságot *szövetséges államként* kell berendezni, amelynek alapelve az, hogy a nép szabadon választott képviselők útján kormányozza önmagát a községben, a kerületben, a tartományban és az államban.

Danneberg az alkotmány kérdéséhez határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben a következő szempontok megvalósítását kívánja: Az államnak demokratikus köztársasági jellege megőrvendő; *a szabad költözködés és szabad telepedés jogának alapelve helyreállítandó és biztosítandó*; a gazdasági törvényhozás, a szociális igazgatás és az egész közlekedési ügy a szövetségi kormánynak adandó át. A határozati javaslat az *egykamararendszer* főtartását kívánja.

Elvtársak! Adakozzatok az „Erdélyi Munkás” napilap alapjára!

A fogyasztási szövetkezetről

Az „Erdélyi Munkás”-ból mindannyian tudjuk, hogy a párt egy nagyobb szabású fogyasztási szövetkezet felállítását határozta el, mely hivatva lesz majd Kolozsvár munkásságát élelmiszerezéssel és egyéb elsőrendű fogyasztási cikkel ellátni. Elhatározta még pedig azért, mert egy fogyasztási szövetkezet megteremtésével akarja megszüntetni azokat az okokat, melyek nagyrészen előidézői mai életünk sok-sok nyomorúságának. A bajok előttünk állnak, ezerféle változatban és megpróbáltatásban jelentkezőnek mindennapi életünkben; és hiába küzdünk ellene százszor előről kezdett bérjavítással, az áruzsora erkölcsstelen jelensége kitartóan ott kísért mellettünk és sokszorosan felhajtott árdrágításaival lehetlenné teszi még a mindennapi megélhetésünket is. Érezzük, hogy az áruzsora tobzódása tűrhetelel és látjuk, hogy a nyereszkeskedési ösztön a fogyasztók roncsa fölött tartja már orgáját. De tudja ezt a közvetítő kereskedelem is és ebből következik, hogy egyes lelketlen emberek rávetették magukat az élelmiszerek hamisítására. Ma nem a minőség, hanem az olcsóság kínálja magát s míg a gazdagok megvehetik maguknak a több táperőt tartalmazó élelmiszert, addig a kevésbé védelmű néposztály kénytelen beérni silány és egészségtelen utánzatokkal. Hogy ez mit jelent, azt mindannyian tudjuk. A drágább élelmiszert — bár ez sem kifogástalan, de mégis elfogadható — megközelíti azt, amire a szervezett munkásságnak szüksége van, míg az olcsóbb nagyrésze nem más, mint ártalmas pótlóanyag és közönséges hamisítvány. A lisztet gipszporral keverve hozzák forgalomba és a kolbászféléket romlott húsból készítik. Orvosilag ezerszer kimutatták, hogy az ilyen élelmiszerek fogyasztása, ha már nagyobb veszedelmet nem is okoznak, de fokozatosan lerontják a szervezetet és csökkentik a fizikai erőfeszítést.

Ezer példa volna még, amit felhozhatnánk, de ez is elég, hogy sürgősen követeljük egy — a munkásság saját kezelésében lévő — fogyasztási szövetkezet megteremtését. A szövetkezet altruista intézmény lenne és idővel erős oszlopává válna a fejlődő munkásmozgalomnak.

Amikor a párt egy fogyasztási szövetkezet felállítását határozta el, számított Kolozsvár munkásságának józan belátására, mely meg kell értesse, hogy hiába várnak külső segítségre, mert sorsuk a saját kezükbe van letéve. Szűnjék meg már végre ez a saját magunk iránt való oktalan közömbösség, ébredjünk föl ebből a kába álomból és lássuk be, hogy a mai állapotból csak úgy-úgy kapjuk meg a kiutat, ha mindannyian összefogunk és magunk előtt csak egy gondolatot, egy eszmét látunk. Ez az eszme: tűrhetelel helyzetünk megjavítása. Ezt akarja szolgálni a fogyasztási szövetkezet is. Ezért tartsa kötelességének minden öntudatos szellemi és fizikai munkás, hogy már saját érdekében is, tőle telhető erővel segítse életre kelteni a munkások fogyasztási szövetkezetét.

SAKMOZGALOM

Figyelem, nyomdászok! Nagyszebenben a nyomdai munkások mozgalma még tart; szervezeti nyomdászok kerüljék e várost.

Felhívás. A sütőmunkásokat felhívjuk, hogy tagdíjhátralékaikat pontosan fizessék be, hogy ne legyünk kénytelenek törölni a hátralékosokat a tagok sorából. *A vezetőség.*

Az építőmunkások könyvtárosa felkéri azokat az elvtársakat, akik a csoport könyvtárából könyveket vettek ki, hogy azokat a legrövidebb időn belül szolgáltatassák be.

Nyomdászkongresszus Bukarestben. A régi romániai nyomdászok november 8. és 9-én Bukarestben kongresszust tartottak, amelyen egyhangulag elhatározták a nyomdászszövetség felállítását.

Nagy küzdelmek, nagy kötelességek várnak reánk. Minden munkás álljon az „ERDELYI MUNKÁS” mellé!

TŐKE ÉS MUNKA

Spiclikedés a kolozsvári vasúti műhelyben. Két újdonsült művezetője van a kolozsvári műhelynek, *Muresán János* és *Piniye Tivadar*, akik denúciálással érdemelték ki művezetői állásukat. Hogy jövőbeni előléptetésükre érdemeket szerezzenek, állandóan molesztálják és izgatják a munkásokat. Mint valami véretek, állandóan áldozatokra lesnek, minden munkásban tolvajt akarnak felfedezni. Magukhoz vesznek egy agent provokatort, házról házra járnak és kutatnak, a munkásoknak kiutalt ruhákat elkobozzák, pedig a katonai parancsnokság rendeletet adott ki, hogy a vasútiakat ilyenekkel ne molesztálják, megengedi ezeket a viselést. Kinék a megbízásából izgatják állandóan a munkásokat, ki bizta meg őket a házkutatásokkal, de különösen miért provokálnak és mit akarnak elérni ezzel? A vasúti vezetőség figyelmébe ajánljuk ezeket a tulbuzgó újdonsült művezetőket, mielőtt nagyobb bajok lesznek, intse le őket.

Korintig nem ismeri el a kollektív-szerződést. A kolozsvári pincérmunkásoknak a közelmúltban lezajlott mozgalomról annakidején megemlékeztünk. Hogy a pincérek ügyére ismételtén visszatérni vagyunk kénytelenek, ezért a *Korintig* és *Helinger* urak, a New-York-szálló milliomos tulajdonosai a kötött megállapodásokat nem respektálva, alkalmazottaiknak a szerződésben megállapított béreket kifizetni nem akarják. Korintig ur kijelentette, hogy fűtül a szervezetre, fűtül a szerződésre, sőt azokat a munkaadókat is, kik a szerződést az összesség nevében aláírták, reprodukálhatatlan kifejezésekkel illette. Mi nagyon jól ismerjük Korintig urat és így nem is lepett meg bennünket a pincérekkel szembeni bakonyi szegénylegényhez sem illő fellépése. Nem tudja, vagy nem akarja tudni, hogy amíg szerény körülmények között volt és kedvező sefteket kötött, bizony a viszonyok megváltoztak. Nem akarja észrevenni, hogy a kor mértőföldes léptekkel halad előre és biztosítatjuk Korintig urat arról, hogy sem pökhendiséggel, sem ostoba fecsegéssel nem lehet a világ folyását megakadályozni. Korintig személyzete fizetés nélkül, borralalóért dolgozik és mindezek dacára volt archőre az árvizsgáló bizottsághoz fordulni árfel-emelésért azon a címen, hogy a személyzetnek a fizetését a borralaló rendszer eltorlításával felemelte. Megszarolja a vendégeit és kizsákmányolja a személyzetét, amelyet szintén a vendégeivel akar eltatni. A szobáit már most is olyan magas áron adja ki, hogy közönséges halandó azt megfizetni nem képes. Egy jobb szobát 65 koronáért ad ki naponta, ezenkívül a fűtést külön fizettet. Van ugyan egy pár lakhatatlan oduja, amit 12 koronáért ad ki, de ilyen ritkán lehet kapni, ezeket csak mutatónak tartja, mint olcsó szobákat. Nem kevesebbet kér az árvizsgáló bizottságtól, mint azt, hogy ezeket az amúgy is magas árakat még magasabbra felemeljék. Korintig 750 korona hátszót rak zsebre átlag naponta a szobái után, anélkül, hogy ebből valamilyen kiadása volna. A szobafőpincérnek semmit sem fizet, sőt még ez tart egy fiút, akinek 60 koronát ad havonta.

A főportás helyzete hasonló, a londonerének nemcsak hogy fizetést nem ad, de a minden szállodánál kijáró lakást is elvonta tőle és állandóan kiadja. A szobaasszonynak 150 korona havi fizetése van. Kérdezzük Korintiget, micsoda többletkiadása van, hogy árfelést kér? Mindent ingyen kap, csak az egy ruhamosást fizeti meg, ami napi 30 koronába kerül. Nem elég 750 korona napi jövedelem dolog nélkül, amiért még az ujját sem mozgatja meg. Az árvizsgáló bizottsághoz lévő elvtársaink ezt meg is magyarázták a bizottságnak, résen is lesznek, hogy a zsarolásnak utját állják. Előbb fizessenek a szállodások tisztességes béreket az alkalmazottaiknak és töröljék el a borralaló rendszert. Ha ezt nem teszik, le kell szállítani a mai túl magas szállodai árakat.

Nuczuj, a mindenható Cézár! Hogy milyen országnak az uralkodója Nuczuj, kevesen tudják; talán Ázsiának, vagy Afrikának? Egyiknek sem. Nagyszeben állomásnak a főnöke s mint ilyen, azt hiszi, hogy neki joga van élők és holtak fölött itélkezni és uralkodni. Kimondta visszavonhatatlanul, hogy Szében állomáson nem tűr szocializmust és szocialistákat. Ő neki peccsés írást vigyenek valamelyik nagyobb uristéntől, hogy megengedik a szocializmust, máskülönben ő kegyetlenül kiirt minden szocialistát. Ha Nuczuj így folytatja, nem a szocialisták fogják megszökni, hanem őt lesznek kénytelenek Kolozsvárra, a zöldfelébe szállítani, mert amit Nuczuj csinál, az az örültségnak a tünete. Valamilyen hideg zuhany jót tenne neki, végre felebredne mély álmából és rájönne arra, hogy még mindig koronázatlan király, Nagyszeben állomásnak.

A verekedő bányamester. A köpeczi bányateleper, mint valami középkori kényur, basáskodik *Moldován Miklós* bányamester, aki nagyon verekedő kedvében van. Az ő részére nincsen szabály, nincsen törvény; akire ő haragszik, azt menthetetlenül megveri. Nem gondolja *Moldován*, hogy egyszer emberére akad és a pofonok visszafelé sülnék el? Egy pár nappal ezelőtt történt, hogy *Moldován* egy csillós munkást azért vert meg, mert az egy ki nem adott parancsot nem elég hűségesen teljesített. A súlyosan megvert munkás sérülései miatt fölbe kellett szakítsa munkáját, amelyet nem tudott tovább folytatni. A bányának vannak szabályai, amelyeknek az alapján elég igazságtalanul szoktak büntetni, miért kell még ezenkívül brutális eszközökhöz is nyulni? Mindezekre ráadásul következett a bányavezető salamonai ítélete. Kihallgatásra rendelte mind a kettőt és 10 koronára büntette meg úgy a bányamestert, mint a munkást. Hogy hol van itt a logika, miért kellett az ártatlanul már brutálisan megvert munkást büntetni, nem tudjuk. Mi csak annyit mondhatunk *Moldován Miklós*nak, ha tovább is folytatja verekedő passzióját, *baj lesz Köpeczen!*

Felhívjuk a helyi és vidéki párt- és szakszervezetek vezetőségeit, hogy a naptár részére szükséges adatokat legkésőbb november 20-ig küldjék el az „Erdélyi Munkás” szerkesztőségének.

Elvtársak! Agitáljatok a „Tribuna Socialista” román és a „Wahrheit” német nyelvű pártlapok érdekében.

HIREK

— A munkásmozgalom központosi-tása. A nagyszabeni ideiglenes központok Kolozsvárra tették át székhelyüket. A költöz-ködés megkezdődött, a Vas- és Fémmunká-sok Szövetsége és a „Tribuna Socialista” román pártlapunk már megérkezett, a lap legutóbbi száma már itt jelent meg. — Kérjük elvtársainkat, hogy úgy a vas- és fémmunkásokat illető, valamint a pártlapot érdeklő ügyben további intézkedésig a *kolozsvári Munkásotthon, Mátyás király-tér 9. szám alá* címezzék leveleiket és küldeményeiket. Üdvözöljük az érkezőket. Végre sikerülni fog egy központból irányítani úgy a magyar, mint a román proletáriátus ügyét. Sok sikert kívánunk a munkásságnak ehhez a lépéshez.

— Az ausztriai szociáldemokrata párt kongresszusa és az Internacionále. A német-osztrák szociáldemokrata kongresszus november 3-án befejezte tárgyalásait. Egyhanguan elfogadta Adler Frigyes határozati javaslatát, amely a következőket mondja a pártnak az Internacionáléhoz való viszonyáról: Hogy ez az Internacionále harc-képes alakulássá fejlődhessek, tüzetesen meg kell állapítani azokat az okokat, amelyek a háboruban megakadályozták a nemzetközi együttműködést. A pártgyűlés és a pártvezetőség minden alkalmat meg fog ragadni, hogy érintkezésbe lépjen a proletárság különböző csoportjaival, amelyek az Internacionále egységének helyreállításához hozzájárulhatnak. Ilyen értelemben meghatalmazza a kongresszus a párt vezetőjét, *küldjön megbízottakat a genfi kongresszusra*, egyúttal pedig megbizta azzal is, kérje meg azonnal a brüsszeli iródat, hogy a genfi kongresszust *legalább fél évvel* halasszák el, mert ilyen módon jelentékenyen fokozzák az eredményes munka biztosságát.

— Az Erdélyi Munkás napilap-alap-jára a következő adományok folytak be: Barkóczy István 200 K, Rosenfeld N. 140 kor., Grosz Hermann, Russ György és Löwy Hermann 50—50 K, Croza János 30 K, Z. I., Hirsch Sándor, Klein Jakab, D. N. 20—20 K, Gottlieb Rózsika, Erdődi József, Kerekes Margit, Váradi Sámuel, Ginzs Demeter 10—10 K, Kőműves Samu 6 K. Összesen 656 K.

— A luxemburgi választások. Luxemburgból jelentik: A választások eredményei a következők: 22 katolikus párti, 13 szocialista, 7 radikális, 7 független nacionalista és 2 független néppárti.

— A francia elvtársak választási programja. A francia szocialista párt választási proklamációja követeli a vas-utak, bányák, vízierők, a francia jegybank, a biztosítás, a petroleum, az alkohol *nacionalizálását*. A polgári pártok a *szabadság* jelszavával küzdenek ez ellen a program ellen.

— Adakozás. *Stanga* János öreg süítőmunkás részére, ki koránál és betegségénél fogva munkaképtelenné lett, a süítőmunkások szervezete gyűjtést indított. Az eredmény 764 korona 70 fillér, mely összeget *Láposi* János elvtárs a szükségét szenvedő elvtársunknak átszolgáltatta, aki ezután köszöni az iránta tanúsított jóakaratot.

— Nemzetközi konferenciá az éhezés ellen. Az eltaposott, vérrel előntött, elpusztított világ fölött ül, terpeszkedik, maga alá hajtja az egész emberiséget a háborúból nemzett rém: az éhezés. Gránátzivatarok dörgése helyett a népek hörgése, az éhezés kinja üvölt mindenfelől és észbekapnak azok is, akik a népek sorsát intézik. Berlini jelentések hírül hozzák, hogy Londonban konferencia ül össze, amely az *éhség elleni* küzdelemről fog tanácskozni. Ime, a probléma; öt hóhérvének sötét aratása és Londonban most arról fognak értekezni, miként lehetne visszavezetni az emberiséget a megnyugvás állapotába, amiből oly irgalmatlanul kiverték. A berlini hírek van egy másik, nagyon jellemző profilja is. A távirat elmondja, hogy Bernstein Edét, Kautsky Károly elvtársat, Bonn és Brentano német tanárokat is *meghívják* a londoni tanácskozásokra és a rotterdami angol konzul már meg is küldte nekik utlevelüket. A gyűlölet zsarátnoka összeoinlik és a közös szenvedés összetereli az ellenfeleket. Mit érezhet majd ez a konferencia, ha öt gonosz évrnek elteltével összeül és a beszédet megkezdi. A program: *éhezés...*

— Az örökbéke jegyében. Az amerikai szenátus és a képviselőház hadügyi bizottságának együttes ülésén Pershing tábornok *regurális hadsereg felállítását ajánlotta*, amely elég nagy volna, hogy Amerikát hirtelen támadás esetén megvédje és lehetővé tenné, hogy Amerika nemzetközi kötelezettségeit teljesítse. Ajánlotta továbbá, hogy alakítsanak szükség esetére a fegyverforgatásban jártas polgárokból tartalékokat. Hangsúlyozta végül, hogy a légi fegyvernem kifejlesztésében nem szabad más országok mögött elmaradni.

— Az angol munkáspárt győzelme a községi választásokon. A külföldi lapok jelentései szerint a községi választások eddig ismert eredményei szerint eddig London több városrészében a munkáspárt jelöltjei nagy többségben vannak a többi pártokkal szemben. A vidéki városokban is mindenütt a munkáspárt került ki győzelmesen. Ugy látszik, Angliában is új idők járnak.

— A washingtoni munkáskongresszus. Nauenből jelentik: A washingtoni nemzetközi munkáskongresszus a heti negyvennyolc órai munkaidővel foglalkozva, a napi nyolc órai munkaidő mellett foglalt állást, amely sokkal rugalmasabb és a munkaidő beosztását sokkal jobban lehetővé teszi. Japánra, Kinára és Indiára nézve kivételeket fognak tenni, mivel ezekben az országokban az ipari helyzet egészen más. Háboru idején, vagy pedig más hasonló rendkívüli időben a heti negyvennyolc óras munkaidő szabályát fel fogják függeszteni. A nőknek hetenként másfél nap pihenő jár. A különös szabályok és a munkanélküliekre alkalmazandó határozatok tekintetében, valamint a nők és gyermekek munkaminőségének és mennyiségének megállapítására külön bizottságokat alakítottak. Ezeknek javaslata alapján fognak dönteni.

— A kolozsvári nyomdászok szolidaritása. A kolozsvári nyomdászok elhatározták, hogy a nagyszabeni bérmozgalomban álló szaktársaikat úgy erkölcsileg, mint anyagilag a legmesszebbmenőleg támogatják.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **RUSS GYÖRGY**

Az erdélyrészi szocialista párt tulajdona.

Öntudatos munkás csak munkáslapot vesz, olvas és terjeszt!

Mozi hírek.

Egyetem-mozgóban.

Szombat: A tenger munkásai. II. rész. Vasárnap d. e. 10 órakor: Gyermekek előadás Pompás egyfelvonásosokkal. — Nagy Ilonka mesemondásával. Vasárnap: A tenger munkásai. II. rész. Hétfő: Páris gyermeke.

Uránia-mozgóban.

Szombat: Pathé-vigjátékok. Vasárnap: Pathé-vigjátékok.

Munkások! Munkásnők!

Olvassátok és terjesszétek az

Erdélyi Munkást

Erdélyi Bank és Takarékpénztár r.-t.

Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. (Saját ház.)
Fiókiintézet: Tordán.

Betéteket elfogad takarékpénztári könyvecskére, vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Hadifoglyok részére átutalásokat csupán készletadások leszámítása mellett teljesít.

Igazgatóság 1—66 sz.
Titkárság és levelezés 9—09 sz.
Bankosztály 12—69 sz.
Pénztár váltóüzlet 10—82 sz.
Erdélyi mezőgazdasági r.-társaság 11—81 sz.

PÉNZTÁRI ÓRÁK:
Délelőtt fől 9 órá-tól délután 1 óráig

Ha finom cukorkát akar, kérjen Melissát!

Nyomatott: az „Uj Világ” könyvnyomdávalalatt körforgógépjén Kolozsvárt, Egyetem-utca 3. szám alatt (Sebestyén-palota.)